

بازگشایی مسجد تاریخی دمشق پس از ۱۵ سال

مسجد تاریخی «تکیه سلیمانیه» دمشق پس از ۱۵ سال تعطیلی بازگشایی شد. این مسجد پس از تکمیل عملیات مرمت و بازسازی، توسطِ محمد ابوالخیر شکری وزیر اوقاف سوریه بازگشایی شد. در این مراسم شکری طی سخنانی گفت: ما امروز نه صرفاً یک مسجد، بلکه یک نماد فرهنگی و بنایی آموزشی و اجتماعی را افتتاح کردیم که منطقه شـام به آن افتخار می‌کند. وی اظهار داشـت: موقوفات اسلامی در دمشق، گواهی زنده بر همبستگی اجتماعی، اطعام نیازمندان و رسیدگی به کاروان‌های زائران است که قدمتی حدوداً ۵۰۰ ساله دارند. شکری تأکید کرد که فعال‌سازی مجدد مسـاجد، حفظ رسـالت آموزشی و تبلیغی آن‌ها و تربیت متولیان این اماکن، بخش جدایی‌ناپذیری از مأموریت این وزارتخانه است. محمدیاسین الصالح وزیر فرهنگ سوریه نیز افتتاح مسجد تکیه سلیمانیه را گامی در مسیر احیا و بازگرداندن روشـنایی به اماکن تاریخی دمشـق و سوریه دانسـت و آن را بنایی فرهنگی و تاریخی توصیف کرد که تجسـم‌بخش حافظه جمعی مردم سـوریه است. مسجد تکیه سلیمانیه در قرن شانزدهم میلادی و در دوران سلطنت سلطان سلیمان، امپراتور عثمانی ساخته شد و طراحی آن برعهده معمار مشهور عثمانی «معمار سنان» بوده است.

گزارش

راز ایرانی مشهورترین جمله اداره پست آمریکا

روی ساختمان تاریخی اداره پست نیویورک، جمله‌ای حک شده که ریشه در ایـران هخامنشـی دارد؛ روایتـی از چاپارها، راه شاهی و میراثی ۲۵۰۰ ساله.

در قلـب منهتن نیویـورک، روی نمای سـنگی سـاختمان تاریخی جیمز فارلی، جمله‌ای حک شـده که بسیاری از آمریکایی‌ها آن را شـعار اداره پست کشورشـان می‌داننـد. اما ریشـه این عبارت نـه در آمریکا، بلکـه در ایران باسـتان و دوران امپراتوری هخامنشی اسـت؛ جمله‌ای که حدود ۲۵۰۰ سـال پیش، توصیفی از سـرعت و پشـتکار پیام‌رسان‌های ایرانی بود.

روی نمای این ساختمان در خیابان هشـتم منهتن نوشـته شده اسـت: «نه برف، نـه باران، نه گرمـا و نه تاریکی شـب، پیام‌رسـان‌ها را از انجام سـریع مأموریتشـان بازنمـی‌دارد.» بـا وجود شـهرت این عبارت، سـرویس پسـتی آمریکا (**USPS**) شـعار رسمی ندارد. این جمله در واقع برگرفته از نوشته‌های هـرودوت، تاریخ‌نگار یونانـی، درباره سیستم پیام‌رسانی هخامنشیان است.

راه شاهی؛ شبکه ارتباطی یک امپراتوری

حدود ۲۵۰۰ سال پیش، امپراتوری هخامنشی قلمرویی گسـترده از آسیای مرکزی و هند تـا مصر و آناتولی را در اختیار داشت. اداره چنین سرزمینی بدون شبکه‌ای کارآمد برای انتقال فرمان‌ها و اخبار دشوار بود.

هخامنشیان برای حل این مشکل، جاده‌هـا، ایسـتگاه‌های بین‌راهـی و پیام‌رسـان‌های اسب‌سـوار را در قالب شبکه‌ای سازمان‌یافته به کار گرفتند. یکی از مهم‌ترین مسیرها، «راه شاهی» بود که شوش را به ساردر غرب آناتولی متصل می‌کرد و حدود ۲۴۰۰ تا ۲۶۰۰ کیلومتر طول داشت.

هرودوت در کتـاب پنجم خود از ۱۱۱ ایستگاه در مسیر شوش تا سارد نام می‌برد. این ایستگاه‌ها امکان استراحت، تأمین آذوقه و تعویض اسـب را فراهم می‌کردنـد. البته بسـیاری از مسـیرها پیش از هخامنشـیان نیز وجود داشتند؛ دسـتاورد مهم این امپراتوری، گسترش و سـازمان‌دهی آن‌ها در قالب شبکه‌ای گسترده بود.

راز سرعت پیام‌رسان‌های ایرانی

در این سیسـتم، پیام‌رسان‌ها تمام مسـیر را به‌تنهایی طی نمی‌کردند. هر سوارکار پیام را تا ایستگاه بعدی می‌برد و آن را به سوارکاری تازه‌نفس با اسبی آماده تحویل مـی‌داد. این فرآیند مانند مسـابقه دوی امدادی تکرار می‌شـد و پیام بـدون توقـف طولانی در مسـیر پیـش می‌رفـت. هـرودوت در کتاب هشـتم «تواریخ»، بخش ۹۸، این شیوه را توصیف کرده و نوشته است که برف، باران، گرما و تاریکی شب نمی‌توانستند مانع حرکت پیام‌رسان‌های ایرانی شوند. او سرعت آن‌ها را تحسین کرده و انتقال پیام را به مسابقه مشـعل‌داری یونانیان تشبیه کرده‌است.

چگونه یک روایت ایرانی به نیویورک رسید؟

ساختمان جیمز فارلی در سال ۱۹۱۴ به‌عنوان مرکز پستی نیویورک افتتاح شد. طراحی آن را شرکت معماری مک‌کیم، مید و وایت برعهده داشت. ویلیام میچل کندال، یکی از معماران این مجموعه، با آثار کلاسیک یونان آشنا بود و پیشنهاد کرد بخشی از توصیف هرودوت درباره پیام‌رسان‌های ایرانی روی نمای ساختمان حک شود.

این پیشـنهاد پذیرفته شد و جمله مشـهور، با اقتباس از ترجمه انگلیسی متن هـرودوت، بر سـنگ‌های بنا نقش بست. این ساختمان بعدها به افتخار جیمز فارلی، رئیس پیشین اداره پست آمریکا، نام‌گذاری شد. در سال ۲۰۲۱ نیز بخشی از آن با افتتاح سـالن قطار مونیهان، به مجموعـه حمل‌ونقل ریلـی نیویورک پیوست.

میراثی فراتر از یک کتیبه

اگرچـه نمی‌توان هخامنشـیان را مخترع نخسـتین سیستم پسـتی جهان دانست، سـازمان‌دهی شبکه‌ای گسترده برای انتقال سریع پیام در قلمرویی وسیع، از دستاوردهای مهم این امپراتوری بود.

امروز عابران بسیاری بدون آگاهی از پیشـینه تاریخی این جملـه از کنار سـاختمان جیمز فارلی عبـور می‌کنند؛ اما پشـت عبارتی درباره بـرف و باران و تاریکی شب، داسـتان اسب‌سوارانی نهفتـه اسـت کـه ۲۵۰۰ سـال پیش، پیام‌هـای یک امپراتوری بـزرگ را به مقصد می‌رساندند. روایتی ایرانی که از نوشته‌های یک تاریخ‌نگار یونانی گذشت و سرانجام بر دیوار یکی از مشهورترین ساختمان‌های نیویورک جاودانه شد.

میراث

کشف گور مجلل یک کودک نوپا از ۱۵۰۰ سال قبل

باستان‌شناسان با کاوش در «پرو» گور نادر ۱۵۰۰ساله یک کودک نوپا از طبقه بالای جامعه را کشف کردند.

باستان‌شناسـان یک آرامگاه باشکوه ۱۵۰۰ سـاله را در کشور «پرو» کشـف کرده‌اند که ممکن است بقایای کودک نوپایی والامقام از یک تمدن پیش از «اینکا» را در خود داشـته باشـد. «لایوساینس» نوشت: این گور که به فرهنگ «موچه» تعلق دارد، همچنین شـامل ظرفی به شـکل یک خدای انسان–پرنده و ظروفی به شکل زندانیانی با طنابی دور گردنشان بود.

فرهنگ «موچه» (که موچیکا هم نامیده می‌شـود) از قرن سـوم تا نهم میلادی در امتداد ساحل شمالی سرزمینی که اکنون «پرو» است، شکل گرفت. مردم این فرهنگ، در منطقه بیابانی، زمین‌های کشاورزی ایجاد کردند و در حوزه باستان‌شناختی نیز معابد عظیم، کانال‌های آب، سفال، فلزکاری، پارچه و شکلی متمایز از هنر از آن‌ها به‌جای مانده است. «موچه»ها زبان نوشتاری نداشتند، اما هزاران ظرف چهره‌ای واقع‌گرایانه از خود به جای گذاشتند که تا حدی شبیه مجسمه‌های زندانیان کشف شده در گور این کودک نوپا هستند.

باستان‌شناسـان اعلام کردند که قدمت این گور به قرن ششـم یا هفتم میلادی می‌رسد. به گفته باستان‌شناسان، خاکسپاری مجلل این کودک از جمله استفاده از مس و حتی موقعیت مقبره، نشان می‌دهد که کودک به طبقه بالا در جامعه «موچه» تعلق داشته است.

تونل تاریخ

آیا ۱۰۰ هزار سال پیش فرزندان انسان نئاندرتال در خاورمیانه زندگی می‌کردند؟

امـروزه تقریبـاً تمـام انسـان‌هایی کـه تبارشـان به جمعیت‌هـای خـارج از آفریقا می‌رسـد، درصـد اندکـی از دی‌ان‌ای نئاندرتال‌ها را در ژنوم خود دارند. این میراث ژنتیکی نشان می‌دهد که اجداد ما پس از خروج از آفریقا و گسـترش در اوراسـیا، بـا نئاندرتال‌هـا آمیـزش داشـته‌اند و صاحب فرزنـد شـده‌اند. امـا فرزندان حاصـل از ایـن آمیزش‌ها چه ظاهری داشـتند و آیا می‌توان آن‌ها را در میان فسیل‌های به‌جامانده از هزاران سال پیش شناسایی کرد؟

بـه گزارش زومیت، پژوهشـی جدید بار دیگر این پرسـش قدیمی را مطرح کرده اسـت. محققان با بررسـی بقایای انسان‌های پیشاتاریخی در سه غار خاورمیانه، به دنبال نشـانه‌هایی از نخسـتین دورگه‌های انسان خردمند و نئاندرتال گشـته‌اند. یافته‌های آن‌ها نشان می‌دهد که برخی از این فسیل‌ها ویژگی‌های مشترک هردو گروه را دارند؛ اما شباهت‌های ظاهری به‌تنهایی برای اثبات دورگه‌بودن انسان‌های باستانی کافی نیست.

براسـاس بسـیاری از مدل‌های علمی، یکی از نخستین دوره‌های مهم آمیزش میان انسان خردمند و نئاندرتال‌ها در منطقه شام رخ داده است؛ منطقه‌ای در شرق دریای مدیترانه که بخش‌هایی از خاورمیانه امروزی را دربرمی‌گیرد.

منطقه شـام از نظر باستان‌شناسی نیز اهمیت زیادی دارد؛ زیرا برخی از قدیمی‌ترین شـواهد شناخته‌شده از تدفین انسـان‌ها در آن کشف شده است. قدمت بعضی از این تدفین‌ها به نزدیک ۱۵۰ هزار سال پیش می‌رسد؛ یعنی بسـیار پیش‌تر از زمانی که معمولا برای مهاجرت گسترده انسان خردمند به سایر بخش‌های اوراسیا در نظر گرفته می‌شود. بررسی‌های پیشین نشان داده که تعدادی از اسکلت‌های کشف‌شده در غارهای منطقه شام، ترکیبی از ویژگی‌های انسـان خردمنـد و نئاندرتـال را دارند. همین موضوع سال‌هاسـت که میان پژوهشگران اختلاف‌نظر ایجاد کرده است. آیا این افراد که انسان‌های خردمندی با ویژگی‌های جسمانی متفاوت بوده‌اند، به نئاندرتال‌ها تعلق داشته‌اند یا حاصل آمیزش میان دو گروه بوده‌اند؟ به گزارش آی‌اف‌ال‌ساینس، پژوهشگران در مطالعه جدید، داده‌های مربوط به سه محوطه باستان‌شناسی مشهور منطقه شام، یعنی غارهای قفزه، سخول و تابون را دوباره بررسی کردند تا مشخص شود آیا می‌توان بقایای کشف‌شده در آن‌ها را به انسان‌های دورگه نسبت داد یا خیر.

غار قفزه در نزدیکی شهر ناصره، یکی از محوطه‌های مهم باستان‌شناسی خاورمیانه است که بقایای انسان‌های خردمند با قدمت حدود ۱۰۰ هزار سال در آن کشف شده است. نخستین محل بررسی، غار قفزه بود که بقایای ۱۵ انسان پیشـاتاریخی در آن کشف شده است. قدمت این فسیل‌ها به حدود ۱۰۰هزار سـال پیش می‌رسـد و بیشتر پژوهشـگران آن‌ها را متعلق به انسان خردمند می‌دانند؛ زیرا نشانه‌های شاخص نئاندرتال‌ها در ساختار استخوانی آن‌ها دیده نمی‌شود. بااین‌حال، بعضی ویژگی‌های غیرعادی این اسکلت‌ها توجه دانشمندان را جلب کرده است. پژوهش‌های انجام‌شده روی دورگه‌های سایر نخستی‌سانان نشان می‌دهد که اختلالات رشدی ممکن است در فرزندان حاصل از آمیزش میان گونه‌ها بیشتر دیده شوند. بنابراین، احتمال زندگی انسان‌های دورگه در خاورمیانه بیش از ۱۰۰ هزار سـال پیش همچنان مطرح است، اما فسیل‌های بررسی‌شده هنوز پاسخ قطعی به این پرسش نمی‌دهند.

بازار جهانی سفر

جنگ در خاورمیانه مسیر گردشگری اروپایی‌ها را تغییر داد

جنگ ایران و اختلال در مسـیرهای هوایی خلیج فارس، الگوی سفر گردشگران اروپایی را تغییر داده و موجب افزایش تقاضا برای مقاصد گردشـگری آمریکای جنوبی شـده اسـت. روزنامه فایننشـال تایمز در گزارشی اعلام کرد که دشوارتر شدن سفر به آسیا، بخشی از گردشگران اروپایی را به انتخاب مقاصد دورتر، اما دور از تنش‌های خاورمیانه، سوق داده است.

روبرتـو آلـوو، مدیرعامل شـرکت هواپیمایـی لاتـام، بزرگ‌تریـن شـرکت هواپیمایی آمریکای جنوبی در گفت‌وگو با فایننشال تایمز اعلام کرد که از زمان آغاز درگیری‌ها در ماه فوریه، شـمار مسـافران اروپایی این شـرکت افزایش یافته اسـت. به‌گفته او، تقاضا برای سفر میان اروپا و آمریکای جنوبی به‌طور محسوسی تقویت شده و این روند هم در بخش پروازهای اقتصادی و هم در رزرو هتل‌ها و اقامتگاه‌های لوکس دیده می‌شود.

آلوو با اشاره به افزایش تمایل گردشگران اروپایی برای سفر به این قاره گفت: مردم درحال تغییر مقاصد سفر خود هستند. تقاضا برای سفر میان اروپا و آمریکای جنوبی بسیار قوی بوده است. او همچنین دور بودن آمریکای جنوبی از کانون درگیری‌های خاورمیانه را یکی از مزیت‌های این منطقه برای جذب گردشگران دانست.

اختلال در مسیرهای هوایی اروپا به آسیا

بر اسـاس گزارش فایننشـال تایمز، جنگ ایران و اختلال در فعالیت شـرکت‌های هواپیمایی خلیج فارس، یکی از مسیرهای اصلی ارتباط هوایی اروپا با آسیا و اقیانوسیه را تحت تأثیر قرار داده است. پیش از آغاز درگیری‌ها، حدود یک‌سوم سفرهای هوایی به مقصد آسیا یا از مبدأ این قاره از طریق فرودگاه‌های دبی، ابوظبی و دوحه انجام می‌شد. این سهم در پروازهای مرتبط با استرالیا به نزدیک نیمی از کل سفرها می‌رسید.

اگرچه شـرکت‌های امارات، اتحاد و قطر ایرویز پس از وقفه‌های اولیه فعالیت خود را از سر گرفته و خدمات ترانزیتی را دوباره برقرار کرده‌اند، شمار مسافرانی که از مسیر این منطقه عبور می‌کنند، هنوز به سطح پیش از جنگ بازنگشته است. همین مسئله موجب شده بخشی از مسافران برای سفرهای دوربرد، مسیرها و مقاصد جایگزین را انتخاب کنند.

رشـد ۱۰ درصدی مسـافران لاتام

آمارهای شـرکت لاتام نشان می‌دهد شمار مسافران این شرکت در مسیرهای میان اروپا و آمریکای جنوبی طی ماه‌های مارس تا سـپتامبر، در مقایسه با مدت مشابه سال گذشته، ۱۰ درصد افزایش یافته است.

این رشـد تنها به لاتـام محدود نبوده است. بر اسـاس داده‌های مؤسسه اطلاعات هوانـوردی **OAG**، رزرو پـرواز از فرودگاه‌های بـزرگ اروپا به کشـورهای آمریکای جنوبی، به‌استثنای ونزوئلا، در نیمه نخست سال جاری نسـبت به مدت مشابه سال ۲۰۲۵ حدود ۶.۵ درصد افزایش داشته است. به گفته مدیرعامل لاتام، افزایش ورود گردشگران اروپایی در مقاصدی از جمله لیما، پایتخت پرو، سانتیاگو در شیلی و سواحل شمال شرقی برزیل کاملاً محسـوس است. آرژانتین و اکوادور نیز از دیگر کشورهایی هستند که افزایش ورود گردشگران اروپایی را تجربه کرده‌اند. آلوو همچنین از رشد رزرو اقامتگاه‌های لوکس خبر داد و گفت: بسیاری از هتل‌ها و مراکز اقامتی مجلل با تقاضای بالایی روبه‌رو شده‌اند و سرمایه‌گذاری در این بخش افزایش یافته است.

فرصت تازه برای گردشگری آمریکای جنوبی

مدیرعامل لاتام معتقد است تغییر مسیر سفر گردشگران اروپایی می‌تواند فرصتی مهم برای کشورهای آمریکای جنوبی باشد تا جایگاه خود را در بازار جهانی گردشگری تقویت کنند. او با اشـاره به تجربه مکزیک در جذب گردشـگران بین‌المللی گفت: این کشور با سیاست‌گذاری و معرفی هدفمند ظرفیت‌های گردشگری خود توانسته به مقصدی مطرح تبدیل شـود؛ رویکردی که به باور او، سایر کشورهای آمریکای جنوبی نیز باید در پیش بگیرند. آلوو تأکید کرد که این کشـورها تاکنـون به اندازه کافی برای معرفی جاذبه‌های خود در بازارهای جهانی تلاش نکرده‌اند و اکنون فرصت مناسبی برای جبران این کمبود در اختیار دارند. به این ترتیب، جنگ و ناامنی در خاورمیانه، علاوه بر پیامدهای مسـتقیم سیاسی و اقتصادی، درحال تغییر بخشـی از نقشه گردشگری جهان نیز هست؛ تغییری که می‌تواند برای برخی مقاصد دور از منطقه، به فرصتی تازه برای جذب مسافر و سرمایه‌گذاری در صنعت گردشگری تبدیل شود.

ارتباط استخوان ساده با قهرمان افسانه‌ای یونان

اسـتخوان کتف گوسفندی بـا نقـش دو پرنـده و خطـوط موج‌مانند، ممکن است وسیله‌ای برای درخواست محافظت از آشیل در یونان باستان بوده باشد.

استخوان کتف گوسفندی با نقش دو پرنده و الگویی شبیه موج دریا، ممکن است بخشی از یک آیین مذهبی خصوصی در یونان باستان بوده باشد. باستان‌شناسان احتمـال می‌دهند فـردی حدود ۲۵۰۰ سـال پیش این شـیء را بـرای درخواسـت محافظت از آشیل، قهرمان اسطوره‌ای یونان، ساخته باشد. البته این فرضیه هنوز تأیید نشده است. این اثر در جزیره برزان، محل سـکونتگاه باستانی بریستنس در شمال دریای سیاه، کشف شـد. باستان‌شناسـان در سـال ۱۹۸۹ آن را از دل خـاک بیرون آوردند؛ اما پژوهشـگران به‌تازگی تزئینات و محل کشف آن را دوباره بررسی کرده‌اند. این شیء از استخوان کتف گوسفندی حدودا دوساله ساخته شده است. به نظر می‌رسـد پس از پختن و مصرف گوشـت حیـوان، فردی استخوان باقی‌مانده را تغییر داده باشـد. لبه پهن آن را به شـکل دندانه‌دار تراشیده‌اند و برجستگی میانی استخوان نیز حالتی موج‌دار پیدا کرده است. مهم‌ترین جزئیات روی سـطح بیرونـی اسـتخوان دیده می‌شـود: طرح دو پرنده که هردو به سمت چپ نگاه می‌کنند. خطـوط حکاکی‌شـده، بال‌های جمع‌شده و جزئیات پرهای آن‌ها را نشـان می‌دهد. پژوهشـگران دو احتمال اصلـی درباره هویت پرنـدگان مطـرح کرده‌انـد. براسـاس فرضیـه نخسـت، این نقش‌ها مرغ‌های دریایی را نشان می‌دهند؛ پرندگانی که در محیط ساحلی جزیره برزان به‌وفور دیده می‌شـدند. در این صـورت، فرم موج‌دار اسـتخوان نیـز می‌تواند نمادی از دریا باشد.

فرضیـه دوم بـه کلاغ‌ها و دیگر پرنـدگان خانواده کلاغیان اشاره دارد. شکل منقار و خطوط حک‌شـده بـرای نمایـش پرها، شباهت‌هایی به این پرندگان دارد. کلاغ‌ها در باورهای مذهبی یونانی باستان با آپولون، یکی از خدایان مهم بریستنس، ارتباط داشتند.

بااین‌حـال، هیچ‌کدام از این دو احتمـال ارتباط با آشـیل را منتفـی نمی‌کنند. در سـنت‌های مذهبـی منطقـه دریای سـیاه، پرندگان خاصی با زیارتگاه‌های آشـیل ارتباط داشـتند و برخی پژوهشگران آن‌ها را مرغ دریایی می‌دانند. آشـیل بیشـتر به‌عنوان جنگجوی افسـانه‌ای جنگ تروا شـناخته می‌شـود؛ اما جایگاه او در باورهای مردم اطراف دریای سیاه فراتر از یک قهرمان جنگی بود. جوامع یونانی این منطقه او را شـخصیتی الهی یا قهرمانانه می‌دانستند که با دریا، دریانوردی و محافظـت ارتبـاط داشـت. زیارتگاه‌هایی نیز به او اختصاص داده بودند و دریانوردان و ساکنان شهرهای ساحلی برای محافظت به او متوسـل می‌شدند. سرگئی سولوویوف، یکی از پژوهشگران این اثـر، احتمـال می‌دهد فردی استخوان را برای برگزاری آیینی خصوصی و درخواست حمایت از آشیل به کار برده باشد.

سرنخی از آیین‌های خصوصی در خانه‌ها

باستان‌شناسان این استخوان را در لایه‌ای متعلق به سده ششم پیش از میلاد پیدا کردند. سفال‌ها و بقایای اسـتخوان حیوانات در همـان لایه به تعییـن قدمت آن کمک کردند.

اگـر فرضیه پژوهشـگران درسـت باشـد، این اثر می‌تواند نمونـه‌ای از باورهـای مذهبـی خارج از معابـد و زیارتگاه‌های رسـمی باشـد. برخلاف اشیای گران‌قیمت و یادبودهای عمومی، ممکن است فردی استخوان یک حیوان معمولی را به ابزاری برای درخواست محافظت تبدیل کرده باشـد. با این‌حـال، هیچ کتیبه‌ای نام آشـیل را روی این شیء ثبت نکرده اسـت و نوع پرندگان نیز مشـخص نیسـت. پژوهشگران هنوز نمی‌دانند استخوان دقیقا چه کاربردی داشته است یا در جریان آیین احتمالی چگونه از آن استفاده می‌کرده‌اند.

میلان از شهری آلوده به الگویی برای احیای طبیعت تبدیل می‌شود

میلان، یکی از شـهرهای صنعتی و آلوده اروپا، با اجرای طرحی گسترده تلاش می‌کند طبیعت را به محیط شهری بازگرداند. این شهر قصد دارد طی چهارسـال آینده سـه میلیون درخت و درختچه بکارد تـا کیفیت هـوا را بهبود دهد، دمای محیط را کاهـش دهد و فضاهای آسیب‌دیده را احیا کند. پروژه «فورستامی» (**Forestami**) به‌تازگی از سوی سازمان ملل به‌عنوان یکی از برنامه‌های شاخص جهانی احیای طبیعت معرفی شده است.

میلان در اکتبر ۲۰۲۶ در رتبه‌بندی کیفیت هوا، هفتمین شهر آلوده جهان شناخته شد و تنها شـهر اروپایی حاضر در میان ۱۰ شهر آلوده بود. موقعیت جغرافیایی شهر در حوضه پست، محدودیت گردش هوا و فعالیت‌های صنعتی و کشاورزی منطقه از عوامل تشدید آلودگی هستند. پروژه فورستامی از سـال ۲۰۱۹ با هدف گسترش پوشش گیاهی در خیابان‌ها، پشـت‌بام‌ها و نمای ساختمان‌ها آغاز شده و تاکنون نزدیک به ۶۴۰ هزار درخت و درختچه کاشته است. هدف این برنامه، افزایش تعداد درختان و درختچه‌ها به حدود یک اصله برای هر ساکن شهر است.

استفانو بوئری، معمار ایتالیایی و طراح ساختمان مشهور «جنگل عمـودی» میلان، از چهره‌های اصلی این طرح اسـت. او معتقد اسـت گسترش فضای سبز می‌تواند به جذب ذرات معلق، خنک‌شدن شهر و بهبود سلامت و آسایش شهروندان کمک کند.

فورسـتامی در ۲۹ اکتبر ۲۰۲۶، همزمان با نشست تنوع زیستی سازمان ملل (**COP۱۷**) در ایروان ارمنستان، عنوان «برنامه شاخص جهانی احیای طبیعت» را دریافت کرد. بر اسـاس اعلام سازمان ملل، این پروژه تاکنون فضایی به وسـعت حدود ۳۵۰ زمین فوتبال را احیا کـرده و زمین‌های صنعتی متروکه، پارکینگ‌ها و محوطه‌های انبار را نیز دربرگرفته است. مشارکت شـهروندان و دانش‌آموزان در کاشت درختان از دیگر بخش‌های آن است. همزمان با معرفی این طرح، سازمان ملل اعلام کرد ۱۴۹ کشور برنامه‌هایی برای احیای ۲۵۲ میلیون هکتار از زمین‌ها اجرا می‌کنند؛ بااین‌حال، سرعت اقدامات برای تحقق اهداف جهانی کافی نیسـت و تأمین مالی این برنامه‌ها باید سـالانه بیش از چهاربرابر افزایش یابد. احیای اکوسیسـتم‌ها علاوه بر حفاظت از تنوع زیسـتی، می‌تواند امنیت غذایی و آبی، تـاب‌آوری در برابر تغییرات اقلیمی و سـلامت انسـان را تقویت کند. برآورد سـازمان ملل نشان می‌دهد تحقق اهداف جهانی احیای طبیعت تا سال ۲۰۳۰ می‌تواند حدود ۳۲میلیون فرصت شغلی ایجاد کند.

دور دنیا

جزیره‌ای در محاصره امواج

امواج دریا، خانه‌ها و زمین‌های کشاورزی جزیره‌ای در فیجی را تهدید می‌کنند؛ اما سـاکنان به‌جای مهاجرت، به فکر مقاوم‌سازی هسـتند. به نقل از یورونیوز، ساکنان جزیره کوچک سروآ در فیجی با تهدیدهایی مانند بالا آمدن سطح آب دریا، طوفان‌های شدید و فرسایش ساحلی روبه‌رو هستند؛ بااین‌حال، بسیاری از آن‌ها حاضر نیستند خانه‌های اجدادی خود را ترک کنند. مردم این جزیره به‌جای مهاجرت، تصمیم گرفته‌اند خانه‌ها و زیرساخت‌هایشان را مقاوم‌تر کنند تا همچنان در سرزمین خود زندگی کنند.

جزیره سـروآ بـا دو تپه پوشـیده از درختان نخل و آب‌های مرجانی اطرافش، از دور منظره‌ای چشم‌نواز دارد؛ امـا زندگی در بخش‌های کم‌ارتفـاع آن با خطرهای جدی همراه است. سـاکنان سروآ تجربه طوفان‌های سهمگین را از نزدیـک دارند. راناکو از دوران کودکی و عبور طوفان وینستون، یکی از طوفان‌های قدرتمند منطقه، خاطره دارد. آن شـب، مردم با راهنمایی رئیس روستا به ارتفاعات پناه بردنـد و برای نجـات یکدیگر و انتقال وسـایل ضروری کمک کردند. این تجربه نشان می‌دهد که آمادگی جمعی بخش مهمی از زندگی مردم جزیره اسـت. آن‌ها می‌دانند خطر طوفـان و بالا آمدن آب دریا همچنان وجود دارد؛ اما ترجیح می‌دهند با تقویت خانه‌ها و امکانات روسـتا، راهی برای ماندن پیدا کنند. راناکو در پاسخ به پیشنهاد مهاجرت، پرسشی ساده مطرح می‌کند: «چرا باید برویم؟»

کشف فلوت ۲۸۰۰ ساله در تروا

پس از بیش از ۱۵۰ سـال کاوش باستان‌شناسی، این شیء نخستین ساز موسیقی است که تاکنون در ویرانه‌های شهر باستانی تروا، واقع در ترکیه امروزی، کشف شده است.

باستان‌شناسان کاوش در ویرانه‌های شهر باستانی تروا را در سال ۱۸۷۰ آغاز کردند؛ شهری که هومر، شاعر یونان باستان، در آثار حماسی خود آن را جاودانه ساخته است.

در طـول یک‌ونیـم قـرن گذشـته، کاوش‌هـای باستان‌شناسی در این محوطه تاریخی واقع در شمال‌غرب ترکیه، به کشف دو تاج طلایی، بیش از ۱۰۰ جام دسته‌دار و همچنین سرپیکان‌ها و سلاح‌هایی متعلق به عصر مفرغ پسین انجامیده اسـت. اکنون پژوهشگران شیء جالب دیگری را نیز به این مجموعه افزوده‌اند: یک فلوت استخوانی ۲۸۰۰ ساله که تصور می‌شود نخستین ساز موسیقی کشف‌شده در شهر تروا باشد.

محمد نوری ارسـوی وزیر فرهنگ و گردشـگری ترکیه با انتشار مطلبی در شبکه‌های اجتماعی، این کشف را اعلام کرد و گفت: این فلوت نخستین مدرک باستان‌شناختی مستقیم از فرهنگ موسیقایی تروا به‌شمار می‌رود. هرچند متون باسـتانی و کاوش‌های باستان‌شناسی در نقاط دیگر آناتولی نشـان می‌دهند که موسیقی «در آیین‌های مذهبی تروا و همچنین زندگی اجتماعی و عمومی این شهر نقش مهمی داشته است»، اما به گزارش روزنامه حریت دیلی‌نیوز، تا پیش از این هیچ اثر مادی از اجرای موسیقی در این شهر به‌دست نیامده بود.

راز کشف‌نشده شنل طلا

یک شـیء خیره‌کننده طلایی که حدود ۴هزار سال پیش سـاخته شده، به شـکلی تصادفی در تپه‌ای باستانی کشف شـد و از آن زمان تاکنون هیچ همتایی برای آن در سراسر اروپا پیدا نشده است. به گزارش ایسنا، شنل طلای «مولد» (**Mold**)؛ یک شیء زینتی ۳۹۰۰ ساله است که یکی از ظریف‌ترین نمونه‌های فلزکاری طلا در پیش‌از تاریخ محسوب می‌شود که تاکنون کشف شده است.

این شنل طلایی با جزئیات خیره‌کننده در اروپا بی‌نظیر بوده و ممکن است متعلق به زنی عالی‌رتبه بوده باشد.

در سـال ۱۸۳۳ میلادی، کارگران معدن سنگ، یک تپه خاکسپاری باستانی در «Goblins' Hill» در نزدیکی شهر «مولد» واقع در ولز کشف کردند. در مرکز آن، گوری سنگ‌چین‌شده قرار داشت که اسکلتی تکه‌تکه و یک شیء زینتی طلایی شبیه شنل نیز در آن قرار داشت که در گذر زمان خرد شده بود. به گفته «موزه بریتانیا» که این اثر در آن به نمایش گذاشته شده است، شنل طلای «مولد»، شکل و سبکی منحصربه‌فرد دارد و یکی از ظریف‌ترین نمونه‌های فلزکاری طلای پیش‌ازتاریخ بوده که تاکنون کشـف شده اسـت. قدمت این شنل به اوایل عصر برنز بریتانیا (۲۵۰۰ تـا ۱۲۰۰ پیش از میلاد) بازمی‌گردد. بریتانیا در این دوره شاهد انقلابی در فلزکاری بود؛ چراکه صنعتگران از ساخت ابزارهای سنگ چخماق به ساخت سلاح و جواهرات از طلا، مس و برنز روی آوردند.

دومین دایناسور گران جهان فروخته شد

دایناسـوری به نـام «جـودی» از پیش‌بینی‌ها فراتر ظاهر شد و در یک مزایده، ده‌هـا میلیـون دلار به‌فروش رسید.

به گزارش ایسنا، اسـکلت متعلق به یک دایناسور «نانوتیرانوس» که با نام «جودی» در مزایده «ساتبیز» واقع در نیویورک ارائه شد، به قیمت ۴۷.۳ میلیون دلار یعنی بیش از پنج برابر تخمین‌های پیش از برگزاری حراج، فروخته شد. در این حراج، ۶ خریدار به مدت ۱۲ دقیقه بر سر خرید این فسیل با هم رقابت کردند و قیمـت نهایی، اکنـون «جودی» را به دومین دایناسـور گران فروخته‌شـده در حراج تبدیل کرده اسـت. «گاس»، «تیرانوسوروس رکسی» که اوایل امسال در حراجی ساتبیز به قیمت ۵۰.۱ میلیون دلار فروخته شد، همچنان گران‌ترین فسـیل دایناسـور حراج‌شـده باقی می‌ماند. معرفی گونه «نانوتیرانوس» حاصل بحث دیرینه درباره این بود که آیا اسکلت‌های کوچک شبیه تیرانوسوروس رکس که در طول قرن گذشته کشف شده‌اند، دایناسورهای نابالغ همان‌گونه بوده‌اند یا به سـرده‌ای کاملا جدا تعلق داشته‌اند. در نهایت معلوم شـد تیرانوسـوروس رکس تنها شکارچی بزرگی نبوده که ۶۷ میلیون سال پیش روی زمین زندگی می‌کرده است. مطالعه‌ای که اکتبر گذشته در نشریه «نیچر» منتشر شد، رسـما گونه «نانوتیرانوس» را معرفی کرد. «جودی» به‌خودی خود نمونه‌ای چشمگیر است. این اسکلت دایناسور، بلندتر از انسان متوسط و طول آن حدود ۶ متر است. این فسـیل شـامل هر چهار چنگال و ۳۵ دندان در جمجمه‌ای کامل، همچنین لگن، استخوان ران و ترقوه کامل است.